

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Pánczél Lajos*

Cím: *A régi sörkabaré*

Forrás: *Ujság*

Bp.

1937 X. 31

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. fü.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

792.7

Hely

Idő

"1937"

Személy

Helyszám

PÁNCZÉL LAJOS:

A RÉGI SÖRKABARÉ

1.

Vannak a tegnap Pestjének helyei, amelyek már csak ködbeveszve élnek. Helyek amelyek valamikor a legnagyobb népszerűségnek örvendtek, úgy hozzátartoztak ennek a városnak az életéhez, hogy nélkülük el sem lehetett képzelni Pestet, aztán valahogy mégis eltűntek... Meghalványodott a népszerűségük, megcsappant a látogatottságuk, becsukták a kapujukat — egyideig még emlékeztek az emberek a kedves helyre, ahol egy-egy szép napot vagy estét töltöttek, azután már az emlékezés is kezdett halványodni. Az élet örök forgásában generációk váltják egymást, — a tegnap emberének emlékezetében még felvillan egy vidám éjszaka a *Casinoban*, utána levelezés a *Borzóban* vagy pálinkázás a *Három holló*-ban, az eltűnt helyek nevei ugy csengenek, mint egy kiáltás a multból, de ezt a kiáltást csak azok értik meg, akik benne éltek a háboru-előtti Pest vidám és színes életében.

2.

Itt van a *Sörkabaré*, amelynek feltámasztásáról beszélnek most, ami szintén a tegnap Pestjének kedves kis szórakozóhelye volt. Közvetlenül a háboru előtti években nyílt meg, virágkorát a zárórás háborus esztendőben élte, hogy aztán pár évvel a háboru után eltűnjön. Pedig ki hitte volna, hogy valaha is eltűnik, amikor olyan pezsgő vidámság, annyi színes mozgalmasság zajlott le a falai között.

Nem csillogó lokál volt, hanem szerény kis mulatóhely, úgy, hogy ahogy a neve mondja: *Sörkabaré*. Azzal a céllal alapította meg *Bálint Dezső*, a békebeli Pest egyik leghatalmasabb és legügyesebb színházi vállalkozója, a *Royal Orfeum* és a fél Erzsébet körút bérházainak tulajdonosa, hogy egy pohár sör fogyasztására beüljenek az emberek és elszórakozzanak. Nem sztrárok léptek fel, hanem inkább a második vonalbeli színészek és artisták, mégis egy pár érdekes karriert indított el a *Sörkabaré*, a *Royal Orfeum* épületének emeleti helyiségében létesített kis szórakozóhely, amelynek bejárata előtt *Bálint Dézi* jobbkeze és legkedvesebb embere, *Kurländer* bácsi örködött.

3.

Kurländer bácsi volt a cerberus. Az emeletre vezető, piros szőnyeggel borított lépcső előtt már a kora esti órákban elfoglalta helyét a pénztár mellett és várta, leste a vendégeket. Személyesen ismert minden vendéget, ha valaki hiányzott az egyik műsorról, a következő alkalommal, amikor megjelent a maga különös dialektusában szigorúan elelősségre vonta. *Kurländer* bácsival nem lehetett tréfálni, a *Sörkabaré* nagyobb műnifezet volt a szemében, mint a *Comédie Française* és Pesten egyidőben a *Kurländer-tádrák* egész sorozata forgott közzsájon.

Elevenítsük fel ezek közül a leghiresebbet, a klasszikussá vált *Kurländer*-mondást.

Egy ismerőse jelent meg és *Kurländer* bácsitól szabadjegyet kért a *Sörkabaré* előadására. A derék *Cerberus* figyelemmel végighallgatta a kérést, aztán bólintott, felézetett a szemüvege mögül és kiadta az inézkedést a pénztáros kisasszonynak:

— Telefonáljon fel, a *Józsi* jöjjön le!

A *Józsi* a *Sörkabaré* szolgálja volt, nyeszlett, keserü arcú kis emberke. Nemsokára lökerült, mialatt a szabadjegykérő türelmen és nyugalmasan várt abban a hitben, hogy a kérése meghallgatásra talált. Megöött *Józsi* és *Kurländer* bácsi ekkor a szabadjegykérőre mutatott, *Józsihoz* pedig így zólt:

— *Nevezzen ki Józsi ez az ur... Szabadjegyet kért!*

És a nyeszlett, keserü emberkének most ahotázni kellett.

Ez volt *Kurländer* bácsi.

4.

Alacsony, kis szinpada volt a *Sörkabaré*-ak, előtte asztalok, a falakról pedig vidám reskók nevettek a vendégekre. A bohém budapest galériája vonult el a színes, könnyü ézzel odavetett festményekben, találó, gyilosan hü és gyilkosan figurázó karikatúrák. Egy fiatal karikaturista rajzolta, akinek kkoriban jelent meg a békésabai *Tevandönyvtárban Panoptikum* címmel egy karikatúratorozata.

A neve: *Major Henrik* volt. Szép szál leány, csak az orra volt kissé kihangsúlyozott, széles uborkaorr. Amikor találkozott vele az ember, mindig szívar volt a szájában, hosszú papírszipkából szívta s halkszavú üü volt, elüldögélt egész este s alig mondott usz szót. De mindenki úgy beszélt róla, mint a legnagyobb tehetségről. És nemesak, mint karikaturistáról. Lenyomatokat horlolt magánál, édes kis famelszetekről, amelyek *Krudy Gyula* az *Aranjuezi szép napok* címü könyvének illusztráció voltak, — talán

azóta sem csináltak olyan finom könyv-illusztrációkat.

5.

A *Sörkabaré*ban mindig hölgy konferált. Eleinte egy magastermetü, érdekes fekete lány. A szája körül mindig mosoly bujkált és a szemei mindig úgy csillogtak, mintha atropint csepegtetett volna beléjük. Szereték nagyon, mert — jókat tudott mondani, közvetlen volt. *Fraknoi Ilona* volt a neve, később aztán elkerült a *Sörkabaré*ból, hogy nemsokára a néma magyar filmgyártás egyik legnagyobb primadonnája legyen — *Mattyasovszky Ilona* név alatt.

Ma pedig — *Bolváry Géza*, a híres filmrendező felesége.

A másik hölgykonferáló, aki már a háboru alatti években jelent meg a *Sörkabaré* kis szinpadán: *Csillag Szerén* volt, a mélyhangu, keményléptü, mindig férfias szabásu ruhákban öltözködő „*Csili*”, akit úgy szerettek a kis szórakozóhely törzsvendégei, hogy sokszor percekig nem tudta kinyitni a száját, annyira tapsolták.

6.

Kis tréfákból, magánszámokból és artista-számokból állott a *Sörkabaré* műsora, amelyet külön „művészeti vezető” állított össze. Az ezeröletü *Vágó Géza*, a mulatságos *Szöke Szakáll*, a fanyar humoru *Kováry Gyula* tevékenykedtek ebben a tisztségben s a háboru alatt egy időben egy fiatal hírlapíró vállalta „a művészeti vezetést”, *Szenes Béla*, aki *Szenes ember* név alatt irt apró verseket. Szinpadot itt kapott először a *Sörkabaré*ban, hogy aztán később vigjátékai többszázas szériákat érjenek meg a legjobb pesti színházakban. A leggyorsabb munkás volt — egyszer a *Sörkabaré* egyik asztalánál egy éjszaka két kabarétréfát megírt s mindkettő tele volt friss ötletekkel, vidámságokkal. It irta meg néhány éjszaka orfeumi regényé

A meztelen táncosnő-t — fiatal hírlapírók akik a társaságához tartoztak, bámulluk csodálatos munkabírást és termékenységet. Szegény Szenes Béla, mintha csak érezte volna, hogy sietni kell az irással, — *ali mult harmincesztendő, amikor meghalt...*

7.

Egy este Gerő Jenő — akit Szők Szakáll néven jobban ismernek — nagy újsággal állított be:

— Hoztam egy új színészt, nézzék meg.

Ez a háborus években történt. Az új színészt Szőke Szakáll egy műkedvelői előadásban fedezte fel: A szálla című kis egyfelvőnásosban játszott. Utána bement hozzá.

— Mondja, mi a maga foglalkozása?

— Miért tetszik ezt kérdezni? — felel kérdéssel a kérdező.

— Azért, mert én színészt akarok csinálni magából!

— Stímt! Akkor én színész leszek...

A felfedezett — megjelent a Sörkabaré színpadán. Bárgyu, eszelen mozgású, nagy darab legény volt — de éppen ebből a bárgyúságából, esetlenségéből csakugy áradt a komikum. Már amikor megjelent, harsogó kacagás kísérte s azután, minden szava után hullámozott a nevetés és csattogott a taps. Színész ilyen könnyen még nem nyert csatát, mint a műkedvelő, akinek a természetes kómikumán kívül még egy feltűnő érdekessége volt: *óriási cipőket viselt.*

Hamarosan kedvence lett a Sörkabaréknak, hogy aztán a komoly patinás kabarékra iveljen a pályája. *Ma is egyik legnépszerűbb mulattatója Pestnek.*

A neve: *Salamon Béla.*

8.

A Sörkabaré igazi bohémánya volt. Még a háborus években is — a háborueelőtti értelemben. Írók, hírlapírók, színészek és „más csirkefogók“ találkozóhelye. Ide tért be előadás után a legnagyobb magyar ripacs, a felejthetetlen Nyáray Antal. Ószes haja a homlokába hullott, gerbllyukában krizantém fehérlett. És akármiről folyt a szó a társaságban, Tóni megszólalt s az első mondata ez volt:

— Amikor *Rettegit játsztam a Szabinőkben...*

Rettegi Fridolín volt a szerep, amelyet a legjobban imádott, életének és színészi pályájának ez volt az örök refrénja.

És sötét arcával gyakran feltűnt a Sörkabaré kis asztalai mellett — Somlyó Zoltán, az „átkozott költő“. Sötét arcával — nem kell semmi rosszra gondolni, csak költőknek olyan sűrű volt az arcszőrzete, hogy ha frissen borotválkozott, akkor is úgy festett, mintha régen szántott volna végig arcán a kés. Nyáray Tónival a legjobb barátok voltak. Pesten is folyton a szegedi napokról beszéltek, amikor Tóni a szegedi színház tagja volt, Somlyó Zoltán pedig hírlapíró a Tisza partján. Együtt laktak a

9.

Néha, hajnaltájban megjelent az írófejedelem: *Krúdy Gyula* is a Sörkabaréban. Neki nem ez volt az igazi otthona, hanem — az óbudai kiskocsmák, de ha Pesten maradt, akkor ide jött és szokásához híven itt is spriccert ivott és fejét csendesen oldalra hajtvá hallgatta, mit beszél a társasága.

Ide járt egy rötszakállu fiatal író, aki úgy indult, mint a legnagyobb magyar elbeszélő. Megjelent egy regénye: *A porban* s egy novelláskötete: *Szerelmes szívünk*, mind a kettő igazi remekmű. A Sörkabaré nevével ellentétben, mindig csak borozgatott s az első liter után rádudolt a kedvenc nótájára: *Bécs várába sir a német...* *Török Gyula* volt a neve, s a tizennyolcas nagy spanyoljávány vitte el.

A hírlapírók asztalának egyik legkedvesebb embere *Lukács Gyula* volt. Tömzsi kis emberke, — tele kedéllyel és remek mondásokkal. Braun Sándor lapjának *A Nap*-nak volt színházi kritikusa, — nyolc-tizoros kritikákat írt, de ez a nyolc-tiz sor mindig többet mondott, mint másutt hasábnyi, részletes fejtegetés. És a háboru alatt Szolnokról begurult egy kövér kis ember is, olyan volt mintha Rubens valamelyik képéről szökött volna meg: pufók, husos, gyermekarcu. Amikor az asztalnál ifju költők új versüket olvasták fel; a szolnoki ifju hírlapíró megszólalt:

— Verset írtok? Darabot kell írni! Tudjátok, a Molnár mit keres?

Bus Fekete László volt.

10.

Most feltámasztják a Sörkabarét.

Milyen jó lenne feltámasztani azokat az éveket, amelyek elmúltak s visszahívni azokat az embereket, akik elmentek...